

BARNKONSEKVENSPANALYS AV MALMÖ PASTORATS FÖRSAMLINGSINSTRUKTION -

MED BARNENS BÄSTA FÖR ÖGONEN

BAKGRUND

Enligt barnkonventionen räknas alla personer under 18 år som barn. Malmö har en ung befolkning där hela 21 % är under 18 år. I Svenska kyrkan Malmö möter vi dagligen många barn i olika åldrar inom vår verksamhet. I förhållande till vuxna, står barn generellt långt ifrån makt och beslutsfattande. Barns brist på makt i förhållande till vuxna behöver kompenseras, såväl i kyrkan som i samhället i stort. I Kyrkoordningens inledning beskrivs det hur barnet, inom kristen tro, har en särställning och särskilt behöver uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.

FN:s konvention om barns rättigheter fastslår att varje barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets andliga utveckling, ”Konventionerna erkänner varje barns rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling”¹. Svenska kyrkan Malmö vill, ur ett mångfaldsperspektiv, verka för att alla barn oavsett bakgrund ska ges möjlighet att utvecklas andligt. Samverkan med skolor är ett exempel på hur undervisning kan vara en del i ett livslångt lärande där upplevelsen, inte minst den andliga, får stå i centrum.

I pastoratets församlingsinstruktion (FIN) lyfts följande områden fram som prioriterade utvecklingsområden för de närmaste fyra åren: *Barn och unga, Hållbarhet, Idealitet och delaktighetsarbete, Kultur, Kyrkliga handlingar, Lärande förhållningssätt* och *Samverkan*.

DE TRE BARNPERSPEKTIVEN

Barn är både kyrkans nutid och framtid. Därför behöver frågor, som rör barn, lyftas fram och synliggöras här och nu. FIN tar upp att ”barn och unga som bärare av kyrkans uppdrag” är ett prioriterat utvecklingsområde för de närmaste fyra åren. För att denna prioritering ska få önskad verkan och som ett svar på KO:s formulering om barnets särställning, bör de tre barnperspektiven beaktas i samtliga frågor och beslut som rör barn. De tre barnperspektiven bör även beaktas inom alla delar av församlingens grundläggande uppdrag: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Samtliga medarbetare i pastoratet, ideella såsom anställda, berörs av barn. Därför är det centralt att samtliga medarbetare görs delaktiga i arbetet med barnperspektiven.

I FIN lyfts det fram att Svenska kyrkan Malmö vill lyssna på barnen och att alltid ha barnens bästa för ögonen. Följande tre perspektiv bidrar till ett systematiskt arbete som syftar till barnens bästa:

---

¹ Artikel 27, FN:s konvention om barns rättigheter

Barnets perspektiv - barnets tolkning av sitt perspektiv

Av de tre barnperspektiven är det ofta detta perspektiv som utelämnas. Det är väsentligt att barn ges möjlighet att göra sin röst hörd. För att kunna vara med och påverka olika beslut behöver barn göras delaktiga i planering såväl som i genomförande. Detta betonas inte minst i de nya riktlinjerna för Svenska kyrkans konfirmandarbete, gällande gudstjänst.

Som en del av arbetet med barnkonsekvensanalys av pastoratets församlingsinstruktion har barn från olika församlingar i pastoratet delat med sig av sina tankar utifrån fyra frågeställningar, vilka har sammanfattats i en bilaga till denna text. Följande frågeställningar har varit vägledande i samtalen med barnen och har, efter behov, anpassats något beroende på kontext och barnens ålder.

- Vad är viktigt i kyrkan?
- Vad är viktigt för er i träffarna?
- Hur får ni påverka vad som händer?
- Vad kan kyrkan betyda i framtiden?

Frågeställningarna syftar även till att visa på en riktning för arbetet i församlingen. Ett arbete där barnens perspektiv inkluderas och som i förlängningen leder fram till ett förhållningssätt där barnens röst har en självklar plats.

Barnperspektiv – vuxnas tolkning av barnets bästa

Barnperspektivet representeras av den vuxnes uppfattning av vad som är bäst för barnet. Detta perspektiv präglas av den vuxnes erfarenhet av barn. Det är ofta detta perspektiv som ligger till grund för de beslut som tas i frågor som rör barn, på ett direkt eller indirekt sätt. Risken med att utesluta barnets röst ur beslutsfattandet och att endast se till den vuxnes tolkning är att sannolikheten ökar för att resultatet inte blir det väntade. Den vuxnes erfarenhet är viktig och för att denna erfarenhet ska ha relevans behövs en god kunskap om barn. Därför är erfarenhet från personer som företräder barn, såsom vårdnadshavare eller yrkesgrupper som träffar barn i sin profession, särskilt centrala. Dessa grupper har i större utsträckning kunskap om barns utveckling, levnadsvillkor och behov. Men den vuxnes perspektiv kan aldrig ersätta barnets egen röst, barnets perspektiv. För att få information om vad barn tycker är viktigt och meningsfullt behöver vi lyssna på barnet.

Barnrättsperspektivet – perspektiv utifrån barnkonventionen

Den första januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Barnrättsperspektivet behöver därför beaktas vid varje beslut som direkt eller indirekt rör barn. FN:s barnrättskommitté har lyft fram fyra artiklar som ska vara ett ramverk för tolkningen av samtliga artiklar:

Artikel 2: Inget barn ska diskrimineras

Artikel 3: Barnets bästa ska främst beaktas i alla frågor som rör barn

Artikel 6: Barnet har rätt till liv och utveckling

Artikel 12: Barn har rätt till delaktighet och inflytande

Utöver dessa fyra har artikel 27 en särskild relevans för kyrkan då den betonar barns rätt till andlig utveckling.

ANALYS

Som nämnts ovan beskrivs det i Kyrkoordningen att barnet, inom kristen tro, har en särställning och särskilt behöver uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Vi har därför valt att titta närmare på hur barnets särställning framkommer i pastoratets församlingsinstruktion och särskilt då i de prioriterade utvecklingsområdena.

Svenska kyrkan Malmö har tagit fram sju utvecklingsområden varav ett är *Barn och unga*. Utöver detta så omnämns barn endast i två av de andra utvecklingsområdena, i *Kultur* och i *Idealitet och delaktighetsarbete*. Att *Barn och unga* är ett eget utvecklingsområde kan ses som en direkt följd av KO:s formulering om barnets särställning samt som ett svar på behovet av att prioritera denna grupp som en del av kyrkans nutid och framtid. Inget av de andra prioriterade områdena riktar sig till en specifik åldersgrupp på samma sätt. Resultatet blir att barn och unga, på ett tydligt sätt, lyfts fram vilket bidrar till att höja statusen på det arbete som riktar sig till barn och unga samt för de medarbetare som arbetar nära denna grupp. Det riktade utvecklingsområdet bidrar också till en ökad tillgänglighet vad gäller de tre barnperspektiven.

En risk med att skilja ut gruppen *Barn och unga* i ett eget utvecklingsområde är att det kan uppfattas som att barn och unga inte är inkluderade i övriga utvecklingsområden. Risken är att barn och unga ses som en egen verksamhet vid sidan av, och skild från, andra verksamheter. Det saknas formuleringar som innefattar barn i fyra av de sju utvecklingsområdena. Exempelvis omnämns inte barn och unga i utvecklingsområdet *Kyrkliga handlingar*. Innebär detta att barnens delaktighet i gudstjänsten inte är en aktuell fråga? Den samlade uppfattningen hos den undertecknade arbetsgruppen, bestående av barnföreträdare som representerar olika yrkesroller och församlingar i pastoratet, är att barnens delaktighet i de kyrkliga handlingarna är ett högaktuellt ämne.

I bilagan som beskriver barns tankar utifrån frågeställningarna ovan framgår det att de tillfrågade barnen inte riktigt förstår frågan om deras möjlighet att påverka. Det framgår också att de inte upplever sig få vara med och påverka det som händer i någon större utsträckning. Det är tydligt att det, inom pastoratet, finns utrymme för utveckling på detta område. För att

en sådan utveckling ska kunna ske behövs det skapas strukturer för hur barn och unga görs delaktiga och för hur de kan få vara med och påverka. En organiserad verksamhet såsom ungdomsråd och motsvarande för de yngre barnen är en möjlig väg. Det är även centralt att de medarbetare, som arbetar nära barn och unga, görs delaktiga i större utsträckning i de kyrkliga handlingarna.

ARBETET FRAMÅT

Svenska kyrkan Malmö behöver fortsätta sitt arbete med att ta fram tydliga verktyg för att göra barnkonsekvensanalyser ute i församlingarna. Utan de rätta verktygen förblir de skrivelser som finns enbart dokument utan praktisk förankring. Arbetet med att öka barns delaktighet inom kyrkans alla områden behöver ständigt följas upp och utvärderas.

Precis som alla döpta är barn och unga bärare av kyrkans uppdrag. Det är hoppfullt att detta så tydligt betonas i pastoratets församlingsinstruktion. Samtal för att följa upp vad detta innebär i praktiken är angeläget i alla pastoratets församlingar.

Svenska kyrkan Malmö har tillsatt en arbetsgrupp vars syfte har varit att göra en barnkonsekvensanalys av FIN, vilket har resulterat i denna text. Samma arbetsgrupp kommer framöver ha som funktion att stödja församlingarna i deras arbete med den barnkonsekvensanalys som ska ingå i de lokala handlingsplanerna samt i de strategiplaner som kommer att tas fram av strategigrupperna. Förhoppningen är att innehållet i denna text ska få vara vägledande i det arbete. Gruppen kommer även att arbeta för en implementering av ett förhållningssätt, hos alla medarbetare, som inkluderar samtliga tre barnperspektiv och som i förlängningen ökar barns delaktighet och inflytande i kyrkan. Detta kan även innebära en funktion som bollplank gentemot församlingar i arbetet med att inkludera barn och unga i de kyrkliga handlingarna. Ytterligare ett förslag är att till kommande konvent och profildagar lyfta ämnet om barns delaktighet och förutsättning till inflytande i kyrkan.

Bilaga: Barnens perspektiv – barns röster i Malmö

Samtal med barn och unga i **Husie församling**:

Vad är viktigt i kyrkan?

5-10 år: "Lotta som gör maten" (Lotta är vår Husmor i Kirsebergskyrkan)

"Att det finns ett bord där jag kan sitta och rita och pyssla när det blir tråkigt i kyrkan"

12 år: "Att här är lugnt och tyst"

"Gemenskap med andra"

Över 15 år: "Gemenskap"

"Kyrkan är en plats där det finns möjlighet för att gemenskap ska uppstå"

"En plats för gemenskap där man inte behöver vara så religiös"

"Det är inte så mycket Gud och sånt"

Vad är viktigt i träffarna?

5-10 år: "Det ska vara roligt, lekar"

"Att få bestämma"

12 år: "Gemenskapen"

"Att få vara med"

Över 15 år: "Känna gemenskap"

"Kan bara vara"

På frågan om de kan vara med påverka i framtiden sa alla nej, men en tonåring sa:

"När jag är här i kyrkan så fattar jag. Men hela kyrkan känns bara som ett stort krångligt maskineri och jag greppar inte det. Jag undrar var pengarna går till, det tror jag många undrar. Vad är det gemensamma målet för kyrkan, jag har ingen aning om det. Vad driver kyrkan? Vilken nytta gör kyrkan? Kyrkan är sekulär kan man säga och jag tror att den blir mindre viktig i framtiden.

Samhället är sekulärt och kommer nog att bli det ännu mer i framtiden, om inte en stor nöd eller stort problem uppstår. När det är nöd kommer människorna till kyrkan.

Vad kan kyrkan betyda i framtiden?

5-10 år: "Man kan bjuda in alla till Minecraft och bygga upp en kyrka. Så kan man prata om Gud i chatten, så slipper man gå dit"

"Minecraft är bra, så behöver man inte störa Gud hela tiden" (två barn som jag insåg älskar att spela Minecraft).

"Vet inte, men den kommer nog att finnas kvar när jag är stor"

12 år: "Jag tror att kyrkan är viktigt i framtiden, där det finns en plats för lugn och ro. En plats där det är tyst."

Över 15 år: "Om inte kyrkan berättar mer vad den gör tror jag inte den kommer att finnas, nästan"

"Jag tror att kyrkan måste finnas mer på webben", då kan man ha träffar och prata om det som är viktigt"

"Jag tror inte kyrkan blir så viktigt i framtiden"

Fosie församling: Oxie

Vad är viktigt i kyrkan?

Barn 11 år: Att lyssna på predikan.

Barn 16-17 år: Att man känner en gemenskap och att alla känner sig välkomna. Att det finns något som passar alla åldrar ex. körer, träffar, grupper.

Jag tänker att det viktigaste är att få lära sig och att få känna en relation till gud.

Att man kan vara sig själv och alla är välkomna.

Gemenskap och tillit. Kyrkan ska vara en säker plats där man kan uttrycka sig.

Vad är viktigt för er i träffarna?

Barn 11 år: Jesus

Barn 16-17 år: Att man alltid gör något gemensamt. Behöver inte ta lång tid men något som hjälper alla att lära känna varandra/lära känna varandra bättre.

Gemenskapen jag får med vänner och gud. Alla mysiga stunder.

Att alla ska ha en chans att komma in i gänget.

Att känna sig välkommen. Kunna ha kul med trevligt umgänge.

Hur får ni påverka vad som händer?

Barn 11 år: Genom att lyssna och sjunga med.

Barn 16-17 år: Vi kan alltid komma med förslag som de vuxna i kyrkan tar hänsyn till. Den kan t. ex. vara vilken låt vi sjunger eller vad vi ska göra under träffarna.

Vi får påverka mycket. Jag kan påverka hur många låtar och vilka låtar till exempel.

Alla har rätt att säga sin åsikt och inget är fel.

Vi kan välja aktiviteter samt ha inflytande på framtida planer.

Vad kan kyrkan betyda i framtiden?

Barn 11 år: En plats där vi kristna kan vara med, bli döpta, gifta oss och ha en begravning.

Barn 16-17 år: Jag tror att kyrkan kommer/kommer fortsätta vara en plats man kan söka sig till för att prata, skaffa nya vänner, lära sig och ha kul. Jag tror fler ungdomar kommer hänga vid kyrkan om man fortsätter med grupper/träffar m.m.

Kyrkan kan betyda mycket i framtiden. Den kan hjälpa folk att förstå att alla är lika mycket värda och att alla har en anledning att finnas. Och att alla alltid har någon där.

Från personliga erfarenheter betyder kyrkan inte lika mycket som förr. Den kan ske att det ses mer som en samlingsplats jämt mot en kyrka.

Från **Limhamns församling**: Barnens perspektiv via 4 frågeställningar ställt till Limhamns *Storkör* och *Barnkör*

Vad är viktigt i kyrkan?

5-7 år: –Att alla får vara med, att ingen lämnas utanför. Att inte svära eller ta sönder något. Att få träffa olika personer. Att få lära sig mer om Gud och tänka på Gud. Att känna sig trygg

8-12 år: Viktigt att få ha roligt, att vara tyst, inte skrika och vara försiktig med saker. Att kyrkan är städad och fin, viktigt med säkerhet

Vad är viktigt för er i träffarna?

5-7 år: –Att få sjunga i kyrkan

8-12 år: Att alla får ha kul och kan leka fint inte bråka. Att alla kan vara med och bestämma, att få sjunga, vara med kompisar som har samma intresse som en själv, att vi får sjunga bra låtar. Under Covid-19 har vi kunnat träffas lite och det har varit extra fint eftersom jag inte kunnat träffa min mormor och morfar. Våra fröknar är viktiga.

Hur får ni påverka vad som händer?

5-7 år: -Vi frågar de vuxna om saker vi vill få vara med och bestämma om

8-12 år: Man frågar snällt, ingen bestämmer ensam, vi gör det tillsammans. Om man kommer med glatt humör då påverkar man träffen och den blir rolig. Alla har "samma" röst och kan vara med och påverka.

Vad kan kyrkan betyda i framtiden?

5-7 år: -Vet inte

8-12 år: Bilder på oss när vi sjunger, mer bilder

Viktigt steg i att verkligen se och höra från barnen vad de har att säga. Jag hoppas det kommer uppföljning och fler tillfällen att lyssna in hela pastoratets barn.

Det har ju varit en lång tid av paus inom de flesta verksamheter och även de som hållits öppna har haft en del restriktioner att förhålla sig till. Det hade varit fint att göra någon liknande undersökning när vi varit igång igen som vanligt ett tag.